

Чжао Юнь-чжун**Україна: важкі кроки історії – Шанхай, 2005. – 475 с. (китайською мовою).**

Сучасний світ все більше пізнає Україну, ідентифікуючи її серед пострадянського простору як самостійну державу. Цілком природно, що найбільш динамічно Україну усвідомлює Європейський Захід. Натомість східний вектор поширення знань про неї є доволі кволим.

Тому вихід у світ книги китайського вченого, професора Східнокитайського університету в Шанхаї Чжао Юнь-чжуна “Україна: важкі кроки історії” є не просто помітною історіографічною подією, але й знаковим явищем в українсько-китайських наукових зв’язках. Учений належить до кола відомих китайських русистів. Тривалий час був одним із керівників Китайської асоціації викладачів російської мови і літератури. Після розпаду Радянського Союзу до сфери його наукових зацікавлень входить історія України. Він проходив наукове стажування в центрах українознавчих студій Канади та США, у 1993–1994 рр. – в Інституті історії України НАН України.

Сьогодні в Китаї про Україну, історію, культуру, традиції українського народу знають дуже мало. Майже вичерпалося й людське джерело цих знань – китайські фахівці, які півстоліття тому навчалися в Україні. Проф. Чжао Юнь-чжун наголошує, що досі в Китаї не було жодної книги з української історії, перекладеної китайською мовою, та написаної місцевим автором.

Праця проф. Чжан Юнь-чжуна – це перша книга з історії України, підготовлена і видана у Китаї. Учений поставив завдання зробити огляд, який би ознайомив китайського читача з історією українського народу, з найважливішими її подіями, явищами, фактами та особами.

Аналіз матеріалів книги переконливо доводить, що автор цілком успішно впорався з поставленим завданням. По-перше, видання відзначає науково-системний підхід до висвітлення майже тисячолітньої історії України. По-друге, праця базується на сучасній парадигмі українського історичного процесу. І, по-третє, автор спирається на широкий і різноманітний історіографічний доробок із теми.

Книга складається із семи розділів, які на ретроспективному макрорівні повністю охоплюють усталену періодизацію історії України. Кожен із розділів має внутрішній поділ на параграфи, назви яких адекватно репрезентують викладений зміст.

Передмова книги є своєрідним ключем до розуміння авторського задуму: донести до китайської аудиторії історичний феномен українського народу, його важкий поступ до державної незалежності.

Автор знайомить китайського читача з первісними мешканцями територіальних обшпирів сучасної України. Значну увагу приділяє історії східних слов’ян. Хоча праця відзначається системним історико-хронологічним методом, проте автор свідомо акцентує увагу на складних проблемах українського державотворення. Окремі розділи присвячені висвітленню питань зародження, піднесення і занепаду таких держав, як Київська Русь, Галицько-Волинська,

козацько-гетьманська, а також державних утворень доби Української революції 1917–1921 рр.

Висвітлюючи життя українців у складі Російської імперії, історик показує русифікаторську політику царату, підкреслює закономірність відродження національного руху, створення політичних партій, формування української нації. Не обходить він і долі західноукраїнського населення в складі Австрійської імперії.

Виклад фактичного матеріалу добре персоналізований портретами чи замальовками визначних історичних постатей. Цій же меті служать і додатки з переліком великих князів київських, князів Галичини і Волині, Великого Литовського князівства, гетьманів України.

Незважаючи на дещо публіцистичну назву роботи та популярний стиль подачі матеріалу, книгу відзначає науковий, документальний підхід до розгляду й інтерпретації подій української історії. Список використаної літератури свідчить про обізнаність автора як з працями класиків української історичної та політологічної думки М.Грушевського, М.Драгоманова, М.Костомарова, так і з дослідженнями провідних сучасних українських авторів О.Апанович, М.Брайчевського, В.Верстюка, М.Котляра, П.Толочка, В.Смолія та багатьох інших.

Книга відбиває і суттєвий вплив на авторську позицію праць істориків українського зарубіжжя: Т.Гунчака, І.Нагаєвського, О.Прицака, О.Субтельного, Р.Шпорлюка та ін. Ймовірно, цим можна пояснити відсутність у роботі кваліфікації політики царизму щодо України як колонізаторської, або ж датування української революції 1914 роком. Слід також зазначити, що українське “обрамлення” видання виконав проф. П.Потічний, якому належить переклад українською мовою передмови та змісту книги. Важливо, що вони подані й англійською.

Науковий характер праці посилюють і такі елементи, як хронологічна таблиця найважливіших історичних подій в Україні, іменний та географічний покажчики, ґрунтовний список літератури.

Констатуючи незаперечну наукову і пізнавальну цінність книги проф. Чжао Юньчжуна як одного з піонерів китайського історичного українознавства, слід зазначити, що головним недоліком праці є завершення викладу подій української історії 1920 роком. Для китайського читача події радянської доби і, що особливо важливо, періоду державної незалежності України залишаються недоступними. Спроба автора пояснити таку “історичну відрубність” сфальсифікованою комуністичною історіографією та тенденційністю західної літератури, нам не видається переконливою. І ще більше доводиться жалкувати з приводу відсутності в книзі розділу про сучасну Українську державу. І насамкінець зауважимо, що історія західноукраїнських земель могла б бути подана більш докладно.

Поза цим ми маємо всі підстави високо поцінувати працю проф. Чжао Юньчжуна, її внесок у поширення знань про Україну, її складну історичну долю, нелегкий шлях до власної державності. Будемо сподіватися, що автор успішно продовжить свої українознавчі студії і китайська громадськість отримає завершення розповіді про історію України.

Р.Я.Пиріг (Київ)